

SAMENVATTING EVALUATIE VAN DE PILOT INCLUSIEF ONDERWIJS ALMERE *augustus 2001- juni 2003*

*“Het gaat niet om de weg, maar om het perspectief.
We gaan op reis, maar de wegen zijn niet aangegeven. Wij bieden het perspectief en gaan zelf mee
op avontuur.”
(Anja Marks)*

Hoe het allemaal begon

Voorjaar 2001.....

De ouders van twee leerlingen met een leeftijd van respectievelijk 10 en 11 jaar zijn voor hun dochters op zoek naar een reguliere basisschool. Dit blijkt geen sinecure. Door de ernstige onderwijsbelemmering van beide meisjes is er in Nederland geen school te vinden die het aandurft deze leerlingen in te schrijven.

Openbare basisschool de @rchipel, Stichting "Gewoon Anders" en Schoolbegeleidingsdienst IJsselmeerpolders starten een project om deze twee meisjes onderwijs te laten volgen: het project inclusief onderwijs. De @rchipel is op dat moment een startende brede, inclusieve school. Bij de start realiseerde iedereen zich dat twee jaar te kort is om volledige inclusiviteit vorm te geven. Het meest haalbare werd nagestreefd.

Inclusief onderwijs, wat is dat?

Inclusief onderwijs is een onderwijsvorm die ervoor zorgt dat de schoolcultuur zich dusdanig ontwikkelt dat alle kinderen, ongeacht handicap of stoornis, welkom zijn. De school past zich aan de leerling aan en niet andersom. De mate van flexibiliteit van de school bepaalt de grens van het succes van inclusie en er wordt getracht een schoolcultuur te ontwikkelen die uitsluiting probeert te vermijden. Dit vereist een herbezinning op de inhoud van de school: het leerplan, de lesmethode, de organisatie, de toegankelijkheid, etc.

In het buitenland is reeds gebleken dat scholen die inclusief onderwijs als uitgangspunt nemen betere leerprestaties voor alle kinderen realiseren. De betere leerlingen leren als extra vaardigheden samenwerken en coachen, de zwakkere kinderen behalen betere leerresultaten.

Hoewel het geven van inclusief onderwijs het nodige aan vaardigheden van de leerkracht vraagt, wordt dit door de leerkrachten die het uitvoeren in de meeste gevallen niet als taakverzwarend gezien. Wel is in de startfase sprake van een taakverzwaring, doordat een verandering in werken en denken tot stand moet komen. En elke verandering kost moeite.

Een belangrijk uitgangspunt bij inclusief onderwijs is dat kinderen juist van elkaar veel leren. Begrippen als "coöperatief" leren en "peer-tutoring" zijn erg belangrijk. Dit leren van elkaar wordt bij alle vak- en vormingsgebieden toegepast, dus ook bij de instrumentele vaardigheden (lezen, taal, rekenen, schrijven).

Daarnaast is het werken met individuele leerlijnen en het leren op verschillende niveaus noodzaak om kinderen met zeer diverse onderwijsbehoeften passend onderwijs te bieden.

Ook wordt binnen inclusief onderwijs actief gewerkt aan sociale relaties en vorming. Hierdoor wordt acceptatie van en omgaan met verschillen bevorderd

De pilot

'Door middel van een intensieve begeleiding en een intensief ontwikkeltraject te onderzoeken, in welke mate, op welke wijze en onder welke voorwaarden inclusief onderwijs mogelijk is.'

Bovenstaande was het doel van de pilot. Daarbij was het projectteam benieuwd hoe inclusief onderwijs te realiseren is en wat er de benodigde ingrediënten voor zijn.

De ouders van Sterre en Thiandi hebben daarbinnen ook als doel goed onderwijs op cognitief en sociaal emotioneel gebied voor hun kinderen te realiseren en sociale relaties en vriendschappen met andere kinderen mogelijk te maken. Kortom zij willen hun kinderen op volwaardige wijze op een reguliere school geplaatst krijgen. Het gaat hierbij om twee leerlingen die in Nederland meestal naar een dagcentrum gaan voor kinderen met een verstandelijke beperking (KDC, ODC).

De begeleiding binnen de pilot is zowel procesmatig als inhoudelijk gezamenlijk vormgegeven door de verschillende participanten: de directie van de @rchipel, de schoolbegeleidingsdienst, de casemanager en de projectleider van "Gewoon Anders". Vanzelfsprekend in samenwerking met de ouders. Op sommige momenten is er bovendien een inhoudelijke bijdrage verzorgd door externe deskundigen. De begeleiding stond in dienst van het ontwikkeltraject van de school. De benodigde financiële middelen kwamen tot stand door gemeenschappelijke inspanningen van alle betrokkenen

Succesfactoren en resultaten

Hoewel slechts op één ervaring van één basisschool gebaseerd, zijn wij van mening dat er een aardige lijst van resultaten op te sommen valt:

- Resultaten in relatie tot succesfactoren
- Algemene resultaten van de pilot 'inclusief onderwijs'
- Resultaten op schoolniveau
- Resultaten op groeps- en klassenniveau
- Resultaten op leerlingniveau (Sterre en Thiandi)

Deze resultaten zijn te lezen in het evaluatierapport van de pilot "inclusief onderwijs"

Een leerling uit de bovenbouw vertelt over Sterre en Thiandi.....

Wat zou je ervan vinden als Thiandi en Sterre naar een school zouden gaan waar allemaal dezelfde soort kinderen zitten?

- Ik weet dat niet zo goed maar ik denk dat ze ook veel meer van ons kan leren dan van die andere gehandicapten.

Conclusies

"De enige manier om het te ervaren is het te doen."

De ouders, de leerkrachten, de onderwijsassistenten, de casemanager, het projectteam, kortom alle deelnemers in de pilot 'inclusief onderwijs' vinden dat de pilot is geslaagd.

In de doelstelling van de pilot 'inclusief onderwijs' lag de vooronderstelling besloten dat inclusief onderwijs mogelijk is. Het evaluatieverslag over de ervaringen met Sterre en Thiandi op basisschool de @rchipel geeft alle aanleiding om te stellen dat die vooronderstelling klopt.

Voor het eerst in Nederland heeft een basisschool voltijds onderwijs verzorgd aan zogeheten 'kinderdagcentrum-kinderen'.

In het evaluatierapport komen tevens aanbevelingen aan de orde. Aanbevelingen aan beleidsmakers en politici, aanbevelingen aan de besturen van het regulier onderwijs in Almere, aanbevelingen aan basisschool de @rchipel en tot slot een aanbeveling aan scholen en directies die voor inclusief onderwijs willen kiezen.

Wat voorop staat

Een school die voor inclusief onderwijs kiest hoeft niet met invoering te wachten tot aan alle voorwaarden is voldaan. Het allerbelangrijkste is een team dat achter de principes van inclusief onderwijs staat en bereid is hiernaar te (gaan) handelen. Vervolgens kan de school aan de slag om al werkende weg inclusief onderwijs vorm te geven (de school als lerende organisatie). Maak als schoolleiding aan leerkrachten, ouders en leerlingen duidelijk wat je – gegeven de omstandigheden – als school wel en niet kunt waarmaken en ga samen op weg. Door geen overdreven verwachtingen te koesteren, maar realistische doelen te stellen wordt het concept 'inclusief onderwijs' hanteerbaar. Wees daarbij creatief in het aanwenden van gelden. Kortom: "Learning by doing".

Het is een mooie nazomerdag in september 2003. Prinses Máxima verrast de @rchipel met een werkbezoek. Zij is diep onder de indruk van wat de leerlingen en het schoolteam als vanzelfsprekend beschouwen....